

279037

Notariatului *comunal*
cercual

P. u.

Județul

Anul III.

Cluj, April 1923

Nr. 4.

ADMINISTRAȚIA ROMÂNĂ

ORGANUL REUNIUNEI NOTARILOR COMUNALI ȘI CERCUALI

REDACTOR RESPONSABIL:

Alexandru Buha
consilier orășenesc

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

CLUJ, STRADA BĂII Nr. 3

PRIM REDACTOR:

Georgiu Chendi
notar diplomat

Ministerul de Interne a binevoit a recomanda revista noastră dlor prefecți de județe din întreaga țară prin circulara cu Nr. 1419 din 2 Ianuarie 1923 după cum urmează:

„In orașul Cluj apare de două ori pe lună o revistă cu denumirea „Administrația Română“, sub direcțiunea dlui Alexandru Buha, consilierul orașului Lugoj și dl Georgiu Chendi, notar diplomat.

Această revistă, care este organul Reuniunii Notarilor comunali și cercuali din Transilvania, Banat și părțile ungurene alipite, prezintă o deosebită importanță, ca fiind călăuză funcționarilor comunali și administrativi în toate chestiunile comunale, publicând toate legile și ordonanțele ministeriale, privitoare la bunul mers al serviciului administrativ. Ministerul apreciind necesitatea acestui organ, precum și cheltuelile mari, cu care se editează, vă roagă să binevoiți a-l recomanda tuturor comunelor sau notariatelor din acel județ spre abonare, costul unui abonament fiind de 120 lei anual.

p. Ministru: (ss) R. FRASOVICI.

Abonamentele revistei se vor trimite la adresa casierului reuniunii centrale, d-lui Valer Pop notar comunal în Șeica-Mare, județul Târnava-Mare.

Convocare

Membrii Consiliului de administrație a Reuniunii Centrale, se convoacă prin prezenta la ședința care se va ține în Cluj la **30 Aprilie 1923**, în sala Prefecturii, la orele 10 a. m. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul Președintelui despre activitatea Reuniunii Centrale.
2. Aplicarea legii contabilității publice în comunele rurale.
3. Aplicarea legii pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului de venit global.
4. Comunicări relativ la redactarea actelor particulare în legătură cu legea nouă a avocaților.
5. Memoriul Reuniunii relativ la stabilirea definitivă a atribuțiilor, drepturilor și retribuțiilor notarilor comunali și cercuali din țară.
6. Petițiile intrate pentru ocuparea postului de redactor secretar al Reuniunii Centrale și propunerea referitor la complectarea acestui post.
7. Petiția fostului președinte dl Rusu, pentru a i-se plăti pretențiunile sale.
8. Scontrarea casei.
9. Revizuirea socotelilor Reuniunii pe anul 1922.
10. Bugetul pe 1923.
11. Alegerea delegaților pentru predarea Memoriilor Reuniunii la diferitele Ministere în București.
12. Invitarea notarilor din Timiș-Torontal pentru a se convoca adunarea generală la Buziaș, Buziaș fűrdő).

Lugoj, la 4 Aprilie 1923.

Simion Ursu,
primnotarul Reuniunii**Alexandru Buha,**
președintele Reuniunii

Ce ne așteaptă ?

Încă multe suferințe, — pentru că în lupta, care o ducem pentru înstăpânirea unui regim mai sănătos — avem de învins multe obstacole. Rândurile noastre încă nu sunt pe deplin închiegate; sărăcia, mizeria — ne-au demoralizat și dacă congresele aduc hotărâri eroice — să fim sinceri — pot să fie aceste hotărâri executate de singuraticii muritori de foame?

Cu moral scăzut — poți da lupte de hărțueli, dar nu poți forța momentul luptei decisive!

Trebuie să ne organizăm și iar să ne organizăm. Să avem fondurile noastre — cu bani albi — pentru zile negre. Organizațiile noastre să fie tot atâtea cetățui, în cari să-și afle adăpost cei alungați de puternicii zilei.

Căci este imposibil de a mai privi neputincios, mizeriile celor amovați, destituiți, rași prin buget, și aruncați pe strade în capul iernei cu familiile lor.

Nu vedem zilnic, cum luptătorii cei mai vajnici ne cad din rânduri?

Se mai poate duce o luptă — cu siguranța izbândeii — între astfel de împrejurări?

Eu cred, că nu. Am ajuns la un punct, care pretinde o reculegere, o refacere a forței lor noastre.

Am dus până acum o frumoasă luptă, încununată de succese, dar avem și passivul nostru.

Conducătorii bine trebuie deci să chibzuiască toate împrejurările, pentru a găsi, care este calea cea adevărată, pe care trebuie în viitorul apropiat să ne îndreptăm pașii.

Greșește acela, care numai succesele le observă și nu-și dă seamă după luptă și de pierderile avute.

Să ne refacem și noi, înainte de a porni mai departe.

Înainte de toate, avem lipsă de o refacere sufletească, morală. Pentru că cine are la suflet soarta funcționărimii și cine a dus dela început această luptă — fără șovăire și cu suflet cinstit — trebuie să constate un lucru dureros: ne lipsește elanul, însuflețirea — din 1920—1921.

Ni-s'au rărît rândurile; am suferit prea mult în timpul din urmă, și dacă am mers în luptă în rânduri compacte, nu mai aveam acel spiritus movens, care singur poate duce la izbândă.

Ne lipsește acel suflet curat, neprihănit, care ne-a încălzit la primele adunări.

De aceea zic, să stăm pe loc un moment! Să ne strângem rândurile și să ne apropiem sufletele — altfel — să știți, că toată mișcarea noastră va ajunge la un punct mort.

Ca soldat credincios a marelui cauze, pentru care luptăm, fiecare din noi va trebui să-și spună părerea asupra felului cum crede să ducem lupta pe mai departe.

Din sfatul tuturor vom ajunge la armonia, care nu poate să lipsească într-o asociație viabilă.

Cunoscându-ne mai bine unul pe altul, ascultând părerile tuturor cu dragoste frățască: ne vom închiega rândurile și dacă vom fi tari, vom putea asocia la lupta noastră toată suflarea funcționărească, ca să nu fim martori la aspecte dureroase ca și acele, când vedem, că fiecare categorie funcționărească numai la ai săi se cugetă, par'că țara n'ar fi guvernată de toți funcționarii, fără numai de unii! Problema zilei de azi trebuie deci să fie: **o mișcare puternică, o propagandă vie pe toate căile cu scopul de-a avea pe toți funcționarii la un loc.**

Dacă ne succede — am dobândit toate. Vom avea o viață mai sigură; o pâine mai cinstită.

Vom introduce în guvernarea țării o altă concepție, modernă, ca să nu mai fie funcționarul sluga plecată a guvernelor, fără executorul imperiului, pentru binele colectivității.

Va îndeplini funcțiune de stat, nu porunca unor oameni, înaintea cărora partidul este statul.

Scopul — care-l urmărim, este prea sublim — ca să nu facem tot ce se poate, pentru asigurarea succesului.

Și succesul pe o singură cale se poate ajunge. Vechii luptători trebuie să-și strângă rândurile și să-și apropie sufletele.

Cu rânduri răzlețe, cu suflete învrăjbite nu poți nici învinge, nici aduna în jurul tău întreaga funcționărimie.

Congresul care vine, trebuie să înfăptuiască solidaritatea, dragostea și armonia între toți funcționarii țării. Și dacă i-a succes, a câștigat cea mai strălucită învingere în mișcarea funcționărească de până acum!

Noi, cei din Asociația Funcționarilor Publici din Ardeal și Banat vom lupta din toate puterile, ca să avem această învingere!

Unificarea contribuțiilor directe și situația financiară a administrațiilor comunale în Transilvania

Potrivit legii pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global, dela 1 Aprilie 1923, se vor aplica noile impozite, dela care dată se vor abroga toate vechile dări ale Statului, cum și dările suplimentare, așezate asupra dărilor principale de Stat către comună și județ, desființându-se vechiul sistem al Transilvaniei de constatare și administrarea dărilor directe.

Intr'adevăr această lege e o reformă radicală atât în ce privește administrația financiară a Statului, cât și administrația comunală și județeană, centralizând la Ministerul de Finanțe toate operațiunile de constatare, percepere și administrarea impozitelor, cari operațiuni în viitor se vor efectua sub conducerea Ministerului de Finanțe exclusiv de organele fiscale, abrogându-se vechile atribuțiuni ale autorităților administrative județene și comunale de colaborare și de control.

Noua lege în Transilvania înseamnă o inovațiune în administrația comunală, întrucât o mare parte a lucrărilor de impunerea dărilor în trecut cădea în sarcina organelor comunale, cari în chestiuni financiare erau organe subordonate administrației financiare, astfel evidența cadastrului de pământ, a cadastrului de case, recensământul, registrele de impunere, evidența dărilor directe, ținerea tabelor principale, perceperea impozitelor și urmărirea pentru plata aceloră, toate aceste lucrări au fost efectuate de către secretarii comunali sau cercuali și de perceptoratele orașenești, sub controlul Administrației financiare și autorităților administrative județene.

În modul acesta administrarea dărilor directe s'a făcut de către organele comunale și orașenești, primind directiva dela Administrația financiară și fiind controlate atât de organele fiscale, cât și de autoritățile administrative județene. Pe lângă lucrările de mai sus secretarii comunali sau cercuali și perceptoratele au fost însărcinați cu stabilirea și administrarea dărilor comunale și județene, la fel cu ale Statului, ceea ce a însemnat descentralizarea administrației publice sub controlul public al comitetului administrativ județean și al adunării generale municipale a județului. *Conclucrarea organelor comunale și orașenești la administrarea veniturilor publice a însemnat o economie mare pentru fișe și a contribuit la cimentarea încrederii contribuabililor în funcționarii publici și la consolidarea situației financiare a comunelor și orașelor.*

Prin noua lege se modifică legea comunală din 1886, Art XXII, în ce privește repartizarea cheltuelilor administrative în raportul dărilor directe ale Statului, întrucât se limitează cotele adiționale ale dărilor comunale, ce se pot așeza asupra impozitelor elementare de

Stat, cari cote înăuntrul cifrelor maxime prevăzute de lege se vor stabili de comitetul comunal și se vor repartiza și încasa de către organele Administrației financiare.

Astfel, maximul dărilor comunale ce se pot așeza în folosul comunelor rurale și urbane asupra veniturilor nete, bazele impozitelor elementare de Stat sunt următoarele:

- 3 % pe veniturile proprietăților agricole;
- 6 % " " " " clădite;
- 3 % " " " " comerciale și industriale;
- 3 % " " " " din profesii și ocupațiuni nesupuse la alte impozite.

Aceste cote vor corespunde pentru veniturile proprietăților agricole, în cazul că aceste venituri vor fi de 10—15 ori mai mari ca venitul cadastral, aproximativ la 70—110 % din darea veche pe pământ stabilită pe baza venitulului cadastral. Pentru veniturile proprietăților clădite în orașe va corespunde la 20—30 % din vechea dare pe case după chirii, la sate locuințele agricultorilor, până la 3 camere, vor fi scutite de orice fel de impozit.

Pentru veniturile comerciale, industriale și din profesiunile libere, în cazul că bazele vechi a dărei de câștig cl. III. se vor dubla, cota suplimentului adițional către comună va corespunde la 40—50 % din darea de câștig cl. III. stabilită pe anii trecuți.

În felul acesta, aplicând asupra dărei de pământ, stabilită pe anul 1920, cota de 70—100 % asupra dărei de case după chirii cota de 20—30 % și asupra dărei de câștig cl. III. cota de 40—50 %, fiecare comună își poate calcula înainte veniturile, ce le poate aștepta dela Stat din impunerile adiționale făcute la noile impozite în folosul comunelor.

Cine cunoaște referințele locale și situația financiară a comunelor rurale și urbane din Transilvania, știe cumcă în trecut cea mai mare parte a cheltuelilor administrative comunale a fost acoperită din dările suplimentare comunale așezate, asupra impozitelor Statului, cari în mai multe comune s'au urcat dela 300—1400 %. După ce a studiat noua lege pentru unificarea contribuțiilor directe, inspontan se întreabă, oare pe viitor primăriile comunale, cum și în ce mod vor putea face față cheltuelilor administrative, întrucât acestea din an în an se ridică ?

La această întrebare ne dă răspunsul dl Ministru de Finanțe V. Brătianu în expunerea de motive a proiectului de lege pentru unificarea contribuțiilor directe în Capitolul IV. sub titlul „Politica de impunere și nevoile administrative locale“, în care spune următoarele:
„Județul și comuna fiind prin esența lor organe

de gospodărie locală, politica lor financiară și înlesnirea traiului comunității vor trebui să se întemeze mai mult decât la Stat, pe dezvoltarea serviciilor gospodărești. În servicii edilitare de tot felul, în ușurarea aprovizionării și a transporturilor, într-o adevărată gospodărie de interes general, *comuna și județul trebuie să găsească mijlocul de a acoperi nevoile lor. Municipalizarea serviciilor publice și regia cointereseată sunt azi principii de bună administrație în deobște admise.* Numai pentru nevoile ce nu se pot împlini printr-o asemenea politică, comuna și județul trebuie să caute izvoare de venituri în impunerea obișnuită, iar ajutorul acordat de Stat administrațiilor locale trebuie să fie așa întămit încât să nu le îngăduie să lase uitării organizarea acelor servicii de folos general, cari ar putea să aducă, deodată, înlesniri reale de trai cetățenilor și mijloace financiare importante, autorităților locale“.

Acest răspuns e potrivit și acomodat pentru comunele urbane, cari și în trecut s'au folosit de mijloace de a acoperi nevoile lor, recomandate de dl. Ministru de Finanțe, dar nu se poate aplica cu succes în comunele rurale, cari asemenea își au nevoile lor, cum de pildă plata funcționarilor comunali, investițiunile comunale, restituirea cheltuelilor de deplasare contate de medicul cercual, veterinar, consilierul agronomic, județean, contabilul județean, administratorul de plasă și altele.

Principiile de municipalizarea serviciilor publice și de regia cointereseată, nu se pot aplica în administrația comunelor rurale, întrucât serviciile publice și regia cointereseată sunt centralizate în comuna reședință administratorului de plasă și în orașul reședință județului.

Se naște deci a doua întrebare, oare pe viitor cum și în ce mod se va putea face față cheltuelilor administrative a comunelor rurale, fiind limitate impu-

nerile adiționale în folosul comunelor asupra veniturilor — bazele impozitelor elementare ale Statului?

Soluția acestei chestiuni de mare importanță va întâmpina mari dificultăți, știut fiind, că partea cea mai mare a comunelor rurale nu dispune de avere imobilă, iar valorile mobiliare, proprietatea comunelor, cum ar fi titlurile împrumutului de război ungar, titlurile de rente pentru răscumpărarea regiei monopolurilor dela comune, sunt fără valoare actuală și neproducătoare de venituri. E știut, că comunele nu sunt îndreptățite a percepe taxe de consumație asupra articolelor taxate de fisc, asupra cifrei afacerilor și asupra veniturilor impozitate de Stat, în afară de acestea venituri, altfel de venituri cari nu vor fi supuse impozitelor fiscale după punerea noiei legi în aplicare nu vor mai exista, cari ar putea fi impuse la impozite comunale.

Așa cred, că prin înființarea noului regim fiscal, independent de administrațiile locale, cheltuelile administrative ale județului și comunelor nu se vor micșora ci din contră vor crește potrivit cerințelor actuale. Administrațiile județene și comunale își vor susține și mai departe organele sale de administrare și control, percepționalele comunale și orășenești pentru administrarea fondurilor proprii și a diferitelor fonduri locale, toate acestea vor reclama cheltueli însemnate.

După părerea mea situația financiară a comunelor numai prin o reformă administrativă potrivită se va putea ameliora, reorganizând întreaga administrație internă a Statului într'un mod corespunzător și în special a regimului fiscal în concordanță cu administrațiile județene și comunale, cari sunt părți constitutive ale Statului, ținând seamă de principiul de economie, de colaborare și de controlul public, reciproc, descentralizat pe județe.

Virgil Ionescu-Dârzeu, Consilier Ministerial în Min. de Int., București

O nedreptate

Legile sunt făcute totdeauna cu un singur scop, acela de a răspunde unor urgente necesități, create de stări de fapt și de drept, stări cari — cer imperios — o lature de apropiere pentru buna corelație, buna armonie, care trebuie să fie într'un stat organizat. Și tot legile sunt raporturile dintre clasele sociale și ale intereselor lor inerente. Pentru realizarea unor asemenea deziderate, o singură principală condițiune se cere: a nu se avea în vedere un interes egoistic, cu tendința de a se avantaja o anumită clasă socială, ci a se urmări satisfacerea tuturor intereselor, cari pot crea un Stat armonios.

Mi-au fost sugerate aceste idei, din lectura pe care am făcut-o „legei pentru organi-

zarea și unificarea corpului avocaților“ votată și promulgată prin Inaltul Decret Regal No. 610 și publicată în „Monitorul Oficial“ No 251.

Astfel în Capitolul IV „despre drepturile avocaților“, între altele art. 40 precizează cari sunt actele, pe cari trebuie tu, justiliabil, să le introduci în justiție, numai prin avocați și nu prin alt funcționar public sau „apărători“ — o formă veche de „avocați“ ale căror drepturi au fost câștigate din trecutul îndepărtat, acei cari deși nu aveau titlul academic: licențiat sau doctor în drept, totuși, când s'a introdus organizarea corpului avocaților, în vechiul Regat, li-s'au acordat dreptul de a pleda în fața dieteritelor instanțe judecătorești.

În aliniatul al II-lea din articolul mai sus

citată, se spune: „în afară din această din urmă destinațiune orice acțiuni, opozițiuni, apeluri, recursuri etc., vor fi permise de instanțele competente și considerate ca valabile, dacă în termen de cel mult cinci zile libere dela depunere vor fi contrasemnate și complectate de avocați. În caz contrar asemenea petițiuni și cereri vor fi considerate nule.

Vrasezică acțiunile ca să poată fi considerate bune, trebuie, negreșit, a fi semnate de un avocat, în cazul contrar sunt considerate ca nule. Această dispozițiune cată a avea o logică numai pentru instanțele judecătorești unde pot fi la îndemână avocații. Dar la judecătoriile de țară, unde arareori se găsesc avocați, înseamnă că omul cu nevoia lui să caute, — ori unde — să afle un avocat, pentru ași susține sau introduce acțiunile în fața instanțelor judecătorești? Ar urma de aci, că toate cheltuelile pe cari — fatal — reclamantul are a le susporta întru susținerea cauzei sale, să fie amplificate la enorme sume de bani și la pierderi de zile de muncă, atât de necesare gospodăriei lui, vieții saie economice. Și aceste ruine, atrag după sine un întreg șir de alte nemulțumiri și greutăți, cari pun foarte adesea pe cel ce caută să-și valorifice un drept, în dureroasa alternativă: sau caută un avocat, pentru a avea siguranța că actul său va putea fi considerat ca valabil, sau renunță la dreptul său. Și nu credem ca să fi fost asemenea intențiuni în gândul legiuitorului.

Apoi mai departe, în capitolul V, „îndatoririle avocaților” art. 45 prevede penalități contra tuturor celor cari ar interveni pentru avocat, pe lângă un client, pentru a procura celui întâi procese sau lucrări de avocatură și penalitatea e cu atât mai gravă, cu cât „infractorul” este o persoană care are calitatea de funcționar public. Și, aici, vine partea principală a acestui articol. Cum spuneam mai sus, la țară, adesea, notarul comunal, era ajutorul locuitorilor, în facerea actelor cari aveau să fie prezentate instanțelor judecătorești, sau chiar făuritorul acelor acte necesare, în primul și ultimul loc, omului care avea și are să-și susție o cauză. Cu articolul 45 și mai ales cu alineatul al doilea, pe lângă că se interzice locuitorilor a se adresa, sau mai bine zis, a înainta actele forurilor judecătorești, prin inter-

mediul „persoanelor străine”, dar se oprește categoric, amestecul „persoanelor oficiale” în înaintarea sau introducerea sau alcătuirea unor asemenea cauze prin pedepsele la care se supune contravenind. Dar atunci, la cine să faci apel, omul, cu durerea lui: la avocați? dar unde sunt? la persoane particulare, sau oficiale? dar nu este permis! Atunci? Nu. Sunt lacune, asupra cărora trebuie a se reveni. Speculanții nu se găsesc în rândurile umililor funcționari dela sate. Sunt aiurea și cu tot numărul mare. Înălăturându-l pe notarul comunal, dela facerea actelor, despre care vorbește art. 40 sau altele din aceeași lege, se expun interesele locuitorilor a fi lezate, în desfășurarea lor, renunțând a mai începe procese pentru căutarea dreptății lor, din cauza piedicelor cari li-se pun. Și în privința aceasta, în Ardeal și Banat, există un Regulament pentru taxele ce trebuiesc a fi percepute de notarii Comunali și Cercuali, pentru lucrări oficioase ce ar efectua și cari sunt enumerate și statorite pentru toate cazurile. Pentru lămurire recomand No. 9—10 al revistei „Administrația Română”, organul notarilor Comunali și Cercuali din Transilvania, Banat și părțile ungurene, care la pagina 12, 13, 14 și 15 publică regulamentul de care vorbesc mai sus, unde sunt trecute toate cazurile — oficioase — cari pot fi făcute de notar și remunerația acordată. Să luăm câteva exemple: contracte de vânzare până la 4000 de lei se va percepe — odată pentru totdeauna — 20 lei; dela această sumă în sus, câte 3 lei de fiecare mie de lei; alt exemplu: pentru testamente: până la 10.000 lei va percepe 20 lei, dela această sumă în sus, câte 5 lei de fiecare mie de lei.

În aceasta enumerare, pot fi trecute multe cazuri și sunt, cari pe lângă că sunt minime, pentru cel ce introduce acțiunea, dar sunt și un razem material funcționarilor rurali, așa de slab salariați și cu atât de nenumărate chestiuni de serviciu împovărați.

O îndreptare, sau o lămurire, care să nu ridice drepturile câștigate, ale notarilor Cercuali sau Comunali, și cum spuneam, care sunt în interesul chiar al justițiabilului de a i-se face cât mai neîntârziat actul juridic de care are nevoie — Se impune.

Cei în drept să avizeze.

Notarii despoiați de veniturile laterale

Noua lege pentru organizarea corpului de avocați, promulgată prin „Monitorul Oficial” No. 251 din 21 Februarie 1923, conține și următoarea dispoziție :

„Este interzis oricărei persoane, care n'are calitatea de avocat, a da consultațiuni cu plată, a redacta acte sau acțiuni, sau a pleda înaintea instanțelor. Contravenienții se pedepsesc dela 6 luni până la un an închisoare corecțională”.

Dispoziția aceasta vrea să fie o restricțiune ținând seamă de interesele a două părți. O parte este avocatul, ca profesionist, căruia singur îi revine dreptul de-a redacta acte sau acțiuni cu plată. Altă parte este cetățeanul, care în materie de drept este trimis exclusiv la avocat, pentru ca să fie servit în bună cunoștință de cauză și astfel să fie ferit de eventuale pagube.

Așa credem, acesta a fost intenția de care a fost condus legiuitorul, când interzice altora, decât avocaților, de-a redacta acte de drept.

Noi ne gândim însă și la alte interese: la interesele poporului dela sate, care până acum în micile și puțin încălcitele sale chestii de drept era **foarte bine servit** de notarii comunali și cercuali.

Un contract, o obligație, o învoială între săteni, dacă era nevoie ca să fie puse pe hârtie, o punea notarul, în comună și nu era nevoie ca sătenii să se deplaseze în orașul din apropiere, pentru ca să fie serviți de un avocat.

Cheltuelile în legătură cu regularea unor asemenea raporturi de drept simple, erau bine înțelese cu mult mai mici, când ele să făceau la notarul din comună, decât la avocatul din oraș.

Fiind vorba de raporturi de drept, cari — dacă trebuiesc fixate pe hârtie — cad în sfera de competență exclusiv a avocaților, ne luăm voe a face câteva reflexiuni în legătură cu dispoziția citată.

După cum vedem noi lucrurile, toate indeletnicirile omenești par a avea trei faze de evoluție. Și anume: faza, când indeletnicirea este o **meserie**, faza când este o **știință** și faza când ea este o **artă**.

Dela persoana, care exercită indeletnicirea, depinde că până la care fază din acestea trei se poate ridica. Va să zică este chestie de talent.

Până la un punct oarecare și chestiile de drept și redactarea actelor de drept sunt numai un fel de meserie. Și cum toată lumea își petrece viața în continue schimbări de raporturi de drept, dintre cari unele sunt de **ordin elementar**, toată lumea le știe și le cunoaște. Chiar și oamenii, cari nu știu carte le cunosc. Greutatea pentru ei zace mai mult în **formularea** actelor, decât în cunoștința dreptului însuși.

Această formulare este o simplă meserie.

La exercitarea acestei meserii se reduce și rolul notarilor în ceea-ce privește redactarea actelor de drept pe seama sătenilor, dela cari vor fi opriți de-acum înainte prin dispoziția citată a legii pentru organizarea corpului de avocați.

Nu știm, dacă legiuitorul a avut cunoștință, că în Transilvania, prin dispoziția aceasta va produce **mai mult rău decât bine**.

Pentru ce să fie silit săteanul a merge la avocat și în chestii, cari i le poate face notarul **tot așa de bine**, dar cu mai puțină cheltuială ?

Asta va fi întrebarea pe care și-o va pune fiecare. Și cum din punctul de vedere al **interesului său** nu va găsi nici un motiv acceptabil, se va considera despoiat de o posibilitate de-aș. regula raporturile de drept într'un mod mai puțin costisitor. Această situație defavorabilă față de trecut, va contribui și ea la multele nemulțumiri, ce se nasc pe urma greutăților traiului tot mai mari.

Un alt rău la care va da naștere dispoziția în chestie, este, că tăind unele venituri, ce le aveau notarii din redactarea astorfel de acte pe seama sătenilor, le va face acestora existența insuportabilă.

Notarii noștri sunt și relativ, și absolut, cei mai slab retribuiți funcționari publici. Că totuși se găseau oameni, cari să îmbrățișeze această carieră, se poate atribui faptului, că aveau posibilitatea să lucreze particular, pe lângă taxe fixe destul de modeste, din cari își complectau retribuțiunile fixe, în unele părți destul de simțitor.

După ce această posibilitate nu vor mai avea-o, avizați numai la retribuțiunile funcției lor, n'o să mai poată exista și vor fi nevoiți a căuta alte orientări. Vor cere sporuri de salarii considerabile pe socoteala comunelor, sau își vor neglija oficiile, făcând afaceri.

Și într'un caz și într'altul nu va fi bine.

Iar întrucât privește viitorul, elementele bune și ambițioase, nu vor mai îmbrățișa această carieră, care dela unire încoace, în Ardeal, a suferit mereu micșorări și ca importanță și ca prestigiu și ca nivel intelectual.

Poporul dela sate va pierde în notarul său de rutină veche, pe sfătuitorul cel mai bun în toate relațiile sale de viață, care-i cunoștea toate necazurile și pe care el îl cunoștea de aproape și avea încredere în el.

Organizația notarilor din Ardeal, să intervină pe lângă Ministerul de Justiție, să schimbe dispoziția legii pentru organizarea corpului avocaților, care ia până din gura lor, ca s'o **dece altora**.

Textul Constituțiunii

TITLUL I

Despre teritoriul României

Art. 1. — Regatul României este un stat național unitar și indivizibil.

Art. 2. — Teritoriul României este nealineaabil.

Hotarele Statului nu pot fi schimbate sau rectificate, decât în virtutea unei legi.

Art. 3. — Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gîntă străină

Art. 4. — Teritoriul României din punct de vedere administrativ se împarte în județe, județele în comune.

Numărul, întinderea și subdiviziunile lor teritoriale se vor stabili după formele prevăzute în legile de organizare administrativă.

TITLUL II

Despre drepturile Românilor

Art. 5. — Români, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățămîntului, de libertatea presei, de libertatea întrunilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi.

Art. 6. — Constituțiunea de față și celelalte legi relative la drepturile politice determină cari sunt, osebit de calitatea de Român, condițiunile necesare pentru exercitarea acestor drepturi.

Legi speciale votate cu majoritate de două treimi, vor determina condițiunile sub cari femeile pot avea exercițiul drepturilor politice.

Drepturile civile ale femeilor se vor stabili pe baza deplinei egalități a celor două sexe.

Art. 7. — Deosebirea de credințe religioase și confesii, de origine etnică și de limbă, nu constituie în România o piedică spre a dobândi drepturile civile și politice și a le exercita.

Numai naturalizarea asemănă pe străin cu Românul pentru exercitarea drepturilor politice.

Naturalizarea se acordă în mod individual de Consiliul de Miniștri, în urma constatării unei comisiuni, compusă din primul-președinte și președinții Curții de Apel din Capitala Țării, că solicitantul îndeplinește condițiunile legale.

O lege specială va determina condițiunile și procedura prin care străinii dobândesc naturalizarea.

Naturalizarea nu are efect retroactiv. Soția și copiii minori profită, în condițiunile prevăzute de lege, de naturalizarea soțului sau tatălui.

Art. 8. — Nu se admite în stat nici o deosebire de naștere sau de clase sociale.

Toți Românii, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, sunt egali înaintea legii și datori a contribui fără osebite la dările și sarcinile publice.

Numai ei sunt admisibili în funcțiunile și demnitățile publice, civile și militare.

Legi speciale vor determina Statutul funcționarilor publici.

Străinii nu pot fi admiși în funcțiunile publice decât în cazuri excepționale și anume statornicite de legi.

Art. 9. — Toți străinii aflători pe pământul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere.

Art. 10. — Toate privilegiile de orice natură, scutirile și monopolurile de clasă sunt oprite pentru totdeauna în Statul Român.

Titlurile de noblete sunt și rămân neadmise în Statul Român.

Decorațiunile străine se vor purta de Români numai cu autorizarea Regelui.

Art. 11. — Libertatea individuală este garantată.

Nimeni nu poate fi urmărit sau perchiționat, decât în cazurile și după formele prevăzute în legi.

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat, decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat, care trebuie să-i fie comunicat în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 ore după deținere sau arestare.

În caz de vină vădită, deținerea sau arestarea se poate face imediat, iar mandatul se va emite în 24 ore și i-se va comunica conform aliniatului precedent.

Art. 12. — Nimeni nu poate fi sustras în contra voinței sale dela judecătorii ce-i dă legea.

Art. 13. — Domiciliul este neviolabil. Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face decât de autoritățile competente, în cazurile anume prevăzute de lege și potrivit formelor de ea prescrise.

Art. 14. — Nici o pedeapsă nu poate fi înființată, nici aplicată decât în puterea unei legi.

Art. 15. — Nici o lege nu poate înființa pedeapsa confiscării averilor.

Art. 16. — Pedeapsa cu moarte nu se va putea reinființa afară de cazurile prevăzute în codul penal militar în timp de război.

Art. 17. — Proprietatea de orice natură, precum și creanțele asupra Statului sunt garantate.

Autoritatea publică, pe baza unei legi, este în drept de a se folosi, în scop de lucrări de interes obștesc, de subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligațiunea de a desdăuna pagubele aduse suprafeței, clădirilor și lucrărilor existente, în lipsa de învoială despăgubirea se va fixa de justiție.

Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru cauză de utilitate publică și după o dreaptă și prealabilă despăgubire stabilită de justiție.

O lege specială va determina cazurile de utilitate publică, procedura și modul expropriării.

În afară de expropriere pentru căile de comunicație, salubritate publică, apărarea țării și lucrări de interes militar, cultural și acele impuse de interesele generale directe ale Statului și administrațiilor publice, celelalte cazuri de utilitate publică vor trebui să fie stabilite prin legi votate cu majoritate de două treimi.

Legile existente privitoare la alinierea și lărgirea stradelor de prin comune, precum și la malurile apelor ce curg prin sau pe lângă ele rămân în vigoare în tot cuprinsul Regatului.

Art. 18. — Numai Românii și cei naturalizați români pot dobândi cu orice titlu și deține imobile rurale în România. Străinii vor avea drept numai la valoarea acestor imobile.

Art. 19. — Zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea Statului. Se exceptează masele de roci comune, carierile de materiale de construcție și depozitele de turbă, fără prejudiciul drepturilor dobândite de

Stat pe baza legilor anterioare.

O lege specială a minelor va determina normele și condițiunile de punere în valoare a acestor bunuri, va fixa redevența proprietarului suprafeței și va arăta tot de odată putința și măsura în care aceștia vor participa la exploatarea acestor bogății.

Se va ține seamă de drepturile câștigate, întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului și după distincțiunile ce se vor face în legea specială.

Concesiunile miniere de exploatare, instituite sau date, conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatarea miniere existente făcute de proprietari numai cât timp le vor exploata. Nu se vor putea face concesiuni perpetue.

Toate concesiunile și exploatarea prevăzute în aliniatul precedent vor trebui însă să se conformeze regulilor ce se vor stabili prin lege, care va prevedea și maximum de durată al celor concesiuni și exploatare și care nu va trece de cincizeci ani dela promulgarea acestei Constituțiuni.

Art. 20. — Căile de comunicație, spațiul atmosferic și apele navigabile și flotabile sunt de domeniul public.

Sunt bunuri publice apele ce pot produce forță motrice și acele ce pot fi folosite în interes obștesc.

Drepturile câștigate se vor respecta sau se vor răscumpăra prin expropriere pentru caz de utilitate publică, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Legi speciale vor determina limita în care toate drepturile de mai sus vor putea fi lăsate în folosința proprietarilor, modalitățile exploatării, precum și despăgubirile cuvenite pentru utilizarea suprafeței și pentru instalațiile în ființă.

Art. 21. — Toți factorii producțiunii se bucură de o egală ocrotire.

Statul poate interveni, prin legi, în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflicte economice sau sociale.

Libertatea muncii va fi apărată.

Legea va regula asigurarea socială a muncitorilor, în caz de boală, accidente și altele.

Art. 22. — Libertatea conștiinței este absolută.

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale Statului.

Biserica creștină ortodoxă și cea greco-catolică sunt biserici românești.

Biserica ortodoxă română fiind religia mării majorității a românilor, este biserica dominantă în statul român; iar cea greco-catolică are întâietatea față de celelalte culte.

Biserica ortodoxă română este și rămâne neatârnată de orice chiriarchie străină, păstrându-și însă unitatea cu Biserica ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor.

În tot regatul României Biserica creștină ortodoxă va avea o organizație unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici și mireni.

O lege specială va statormici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum și modalitatea după care Biserica își va reglementa, conduce și administra, prin organele sale proprii și sub controlul Statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundaționale și epitropești.

Chestiunile spirituale și canonice ale Bisericii ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate sinodală centrală.

Mitropolii și episcopii Bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte și Stat se vor stabili prin lege.

Art. 23. — Actele stării civile sunt atribuția legii civile.

Intocmirea acestor acte va trebui să precedă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Art. 24. — Învățământul este liber în condițiunile stabilite prin legile speciale și întrucât nu va fi contrar bunelor moravuri și ordinii publice.

Învățământul primar este obligator. În școlile Statului acest învățământ se va da gratuit.

Statul, județele și comunele vor da ajutoare și înlesniri elevilor lipsiți de mijloace, în toate gradele învățământului, în măsura și modalitățile prevăzute de lege.

Art. 25. — Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codicele penal, care nici într'un caz nu va putea restrânge dreptul în sine.

Nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie.

Nici cenzura, nici o altă măsură preventivă pentru aparițiunea, vinderea sau distribuțiunea oricărei publicațiuni nu se va putea înființa.

Nu este nevoie de autorizățiunea prealabilă a nici unei autorități pentru aparițiunea oricărei publicațiuni.

Nici o cauțiune nu se va cere dela ziariști, scriitori, editori, tipografi și litografi.

Presă nu va fi pusă nici odată sub regimul avertismentelor.

Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.

Orice publicațiune periodică de orice natură va trebui să aibă un director răspunzător, iar în absența acestuia un redactor răspunzător. Directorul sau redactorul va trebui să se bucure de drepturile civile și politice. Numele directorului și numele redactorului vor figura vizibil și permanent în fruntea publicațiunii.

Înainte de aparițiunea publicațiunii periodice, proprietarul ei e obligat a declara și înscrie numele său la tribunalul de comerț.

Sanțiunile acestor dispozițiuni se vor prevedea prin legi speciale.

Art. 26. — În ce privește publicațiunile neperiodice, răspunzător de scrierile sale este autorul, în lipsa acestuia editorul; patronul tipografiei răspunde când autorul și editorul nu au fost descoperiți.

La publicațiunile periodice responsabilitatea o au: autorul, directorul sau redactorul în ordinea enumerării.

Proprietarul în toate cazurile este solidar răspunzător de plata despăgubirilor civile.

Delictele de presă se judecă de jurați, afară de cazurile aci statornicite cari se vor judeca de tribunalele ordinare, potrivit dreptului comun.

a) Delictele se s'ar comite împotriva Suveranilor țării, Prințepelui Moștenitor, membrilor Familiei Regale și Dinastiei, Șefilor Statelor Străine și reprezentanților lor;

b) Indemnurile directe la omor și rebeliune, în cazurile când nu au fost urmate de execuțiune;

c) Calomniile injuriile, difamațiile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricari ar fi, atinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală.

Arestul preventiv în materie de presă este interzis.

Art. 27. — Secretul scrisorilor, telegramelor și al convorbirilor telefonice este neviolabil.

O lege specială va stabili cazurile în cari justiția, în interesul instrucțiunii penale, va putea face excepțiune la dispozițiunea de față.

Aceeaș lege va determina responsabilitatea agenților Statului și a particularilor pentru violarea secretului scrisorilor, telegramelor și convorbirilor telefonice.

Art. 28. — Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, au dreptul de a se aduna pașnici și fără arme, conformându-se legilor cari regulează exercitarea acestui drept, pentru a trata tot felul de chestiuni; întru aceasta nu este trebuință de autorizare prealabilă.

Intrunirile sub cerul liber sunt permise, afară de piețele și căile publice.

Intrunirile, procesiunile și manifestațiile pe căile și piețele publice sunt supuse legilor polițienesti.

Art. 29. — Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, au dreptul a se asocia, conformându-se legilor cari regulează exercițiul acestui drept.

Dreptul de liberă asociațiune nu implică în sine dreptul de a crea persoane juridice. Condițiunile în cari se acordă personalitatea juridică se vor stabili prin o lege specială.

Art. 30. — Fiecare are dreptul de a se adresa la autoritățile publice prin petițiuni subscrise de către una sau mai multe persoane, neputând însă petiționa decât în numele subscrișilor.

Numai autoritățile constituite au dreptul de a adresa petițiuni în nume colectiv.

Art. 31. — Nici o autorizare prealabilă nu este necesară pentru a se exercita urmăriri contra funcționarilor publici pentru faptele administrațiunii lor de părțile vătămăte, rămânând însă neatinsă regulile speciale statornicite în privința miniștrilor.

Cazurile și modul urmării se vor regula prin anume legi.

Dispozițiuni speciale în codicele penal vor determina penalitățile prepunitorilor.

Art. 32. — Nici un Român, fără autorizarea guvernului, nu poate intra în serviciul unui Stat străin, fără ca însuș prin aceasta să și piardă cetățenia.

Extrădarea refugiaților politici este oprită.

TITLUL III

Despre puterile Statului

Art. 33. — Toate puterile Statului emană dela națiune, care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune și după principiile și regulile așezate în Constituțiunea de față.

Art. 34. — Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și Reprezentațiunea națională.

Reprezentațiunea națională se împarte în două Adunări.

Senatul și Adunarea deputaților. Orice lege cere învoirea a celor trele ramuri ale puterii legiuitoare.

Nici o lege nu poate fi supusă sancțiunii regale decât după ce se va fi discutat și votat liber de majoritatea ambelor Adunări.

Art. 35. Inițiativa legilor este dată fiecăreia din cele trei ramuri ale puterii legislative.

Totuș orice lege relativă la veniturile și cheltuielile Statului sau la contingentul armatei trebuie să fie votată mai întâiu de Adunarea deputaților.

Art. 36. — Interpretațiunea legilor cu drept de autoritate se face numai de puterea legiuitoare.

Art. 37. — Promulgarea legilor, votate de ambele Adunări, se va face prin îngrijirea ministerului justiției, care va păstra unul din originalele legilor votate, iar al doilea original se păstrează de Arhivele Statului.

Ministrul justiției este și păstrătorul marelui Sigiliu al Statului.

În fiecare an ministerul justiției va publica colecțiunea legilor și regulamentelor, în care legile vor fi înserate purtând numărul de ordine după data promulgării.

Art. 38. — Nici o lege, nici un regulament de administrațiune generală, județeană sau comunală nu pot fi îndatoritoare decât după ce se publică în chipul hotărât de lege.

Art. 39. — Puterea executivă este încredințată Regelui, care o exercită în modul regulat prin Constituțiune.

Art. 40. — Puterea judecătorească se exercită de organele ei.

Hotărârile lor se pronunță în virtutea legii și se execută în numele Regelui.

Art. 41. — Interesele exclusiv județene sau comunale se regulează de către consiliile județene sau comunale după principiile așezate prin Constituțiune și prin legi speciale.

CAPITOLUL I

Despre reprezentarea națională

Art. 42. — Membrii Adunărilor reprezentate națiune.

Art. 43. — Ședințele Adunărilor sunt publice.

Regulamentele lor fixează cazurile și modul în cari aceste ședințe pot fi declarate secrete.

Art. 44. — Fiecare din Adunări verifică titlurile membrilor săi și judecă contestațiunile ce se ridică în această privință.

Nici o alegere nu poate fi invalidată decât cu două treimi din numărul membrilor prezenți.

Art. 45. — Nimeni nu poate fi totdeauna membru al uneia și al celeilalte Adunări.

Art. 46. — Deputații și senatorii numiți de puterea executivă într-o funcțiune salariată, pe care o primesc, pierd deplin drept mandatul lor de reprezentanți ai națiunii.

Această dispozițiune nu se aplică miniștrilor și subsecretarilor de Stat.

Legea electorală determină incompatibilitățile.

Art. 47. — La începutul fiecărei legislaturi și a fiecărei sesiuni ordinare, Adunarea deputaților și Senatul alege din sânul lor pe președintele, vice-președintele și membrii biurourilor, potrivit regulamentelor interioare.

Art. 48. — Orice hotărâre se ia cu majoritate absolută a voturilor, afară de cazurile când prin Constituțiune, legi sau regulamentele Corpurilor legiuitoare se cere un număr superior de voturi.

În caz de paritate a voturilor, propunerea în deliberare este respinsă.

Adunările (în ședințe cu jumătate plus unul din numărul membrilor în scris în apelul nominal.

Art. 49. — Voturile se dau prin ridicare și ședere, prin viu grai sau prin scrutin secret.

Un proiect de lege nu poate fi adoptat decât după ce s'a votat articolul cu articolul.

Art. 50. — Fiecare din Adunări are dreptul de arhetă.

Art. 51. — Adunările au dreptul de a amenda și de a despărți în mai multe părți articolele și amendamentele propuse.

Art. 52. — Fiecare membru al Adunărilor are dreptul a adresa miniștrilor interpelări, la care aceștia sunt obligați a răspunde în termenul prevăzut de regulament.

Art. 53. — Oricine are dreptul a adresa petițiunii Adunărilor prin mijlocirea biuroului sau a unuia din membrii săi.

Fiecare din Adunări are dreptul de a trimite miniștrilor petițiunile ce-i sunt adresate. Miniștrii sunt datori a da explicațiuni asupra cuprinderii lor ori de câte ori Adunarea o cere.

Art. 54. — Nici unul din membrii uneia sau celeilalte Adunări nu poate fi urmărit sau prigonit pentru opiniunile și voturile emise de dânsul în cursul exercițiului mandatului său.

Art. 55. — Nici un membru al uneia sau celeilalte Adunări nu poate, în timpul sesiunii, să fie nici urmărit, nici arestat în materie de represiune, decât cu autorizarea Adunării din care face parte, afară de cazul de flagrant delict.

Dacă a fost arestat preventiv sau urmărit în timpul când sesiunea era închisă, urmărirea sau arestarea trebuie să supuse aprobării Adunării din care face parte, îndată după deschiderea sesiunii Corpurilor legiuitoare.

Detențiunea sau urmărirea unui membru al uneia sau celeilalte Adunări este suspendată în tot timpul sesiunii, dacă Adunarea o cere.

Art. 56. — Fiecare Adunare determină, prin regulamentul său, modul după care ea își exercită atribuțiunile.

Art. 57. — Fiecare din adunări deliberează și ia hotărâri separat, afară de cazurile anume specificate de Constituțiunea de față.

Art. 58. — Orice intrunire a unuia din Corpurile legiuitoare în afară de timpul sesiunii celui alt este nulă de drept.

Art. 59. — Fiecare din ambele Adunări are dreptul exclusiv de a exercita propria sa poliție prin președintele ei, care singur după încuviințarea Adunării, poate da ordinul gardei de serviciu.

Art. 60. — Nici o putere armată nu se poate pune la ușile sau în jurul uneia sau alteia din Adunări fără învoirea ei.

Art. 61. — Legea electorală stabilește toate condițiunile cerute pentru a fi elegător la Adunarea deputaților și la Senat, incapacitățile și nedemnitățile precum și procedura electorală.

Art. 62. — Membrii ambelor Corpuri Legiuitoare sunt aleși pentru patru ani.

Art. 63. — Diurnele deputaților și senatorilor se stabilesc prin lege.

SECȚIUNEA I

Despre Adunarea Deputaților

Art. 64. — Adunarea deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii Români majori, prin vot universal, egal, direct, obligator și secret pe baza reprezentării minorității.

Art. 65. — Alegerea deputaților se face pe circumscripții electorale. Circumscripția electorală nu poate fi mai mare decât un județ.

Legea electorală stabilește numărul deputaților de ales în fiecare circumscripție proporțional cu populația.

Art. 66. — Spre a fi eligibil la Adunarea deputaților se cere:

- a) A fi cetățean român;
 - b) A avea exercițiul drepturilor civile și politice;
 - c) A avea vârsta de douăzeci și cinci ani împliniți;
 - d) A avea domiciliul în România.
- Legea electorală va determina incapacitățile.

SECȚIUNEA II

Despre Senat

Art. 67. — Senatul se compune din senatori aleși și din senatori de drept.

Art. 68. — Toți cetățenii Români dela vârsta de 40 ani împliniți aleg, pe circumscripții electorale care nu pot fi mai mari decât județul, prin vot obligator, egal, direct și secret, un număr de senatori.

Numărul senatorilor de ales în fiecare circumscripție, care nu poate fi mai mare decât un județ, se stabilește de legea electorală, proporțional cu populația.

Art. 69. — Membrii aleși în consiliile județene și membrii aleși în consiliile comunale urbane și rurale, intruniți într'un singur colegiu, aleg prin vot obligator, egal, direct și secret câte un senator de fiecare județ.

Art. 70. — Membrii camerelor de comerț, de industrie, de muncă și de agricultură, intruniți în colegii separate, aleg din sânul lor câte un senator de fiecare categorie și pentru fiecare circumscripție electorală. Aceste circumscripții electorale speciale se fixează de legea electorală, numărul lor neputând fi mai mare de șase.

Art. 71. — Fiecare universitate alege, din sânul său, prin votul profesorilor săi, câte un senator.

Art. 72. — Sunt de drept membri ai Senatului, în virtutea Înaltei lor situațiuni în Stat și Biserică:

- a) Moștenitorul Tronului dela vârsta de 18 ani împliniți; el însă nu va avea vot deliberativ decât la vârsta de 25 ani împliniți;
- b) Mitropolii țării;
- c) Episcopii eparhiilor ai Bisericilor ortodoxe române și greco-catolice, întrucât vor fi aleși conform legilor țării;
- d) Capii confesiunilor recunoscute de Stat, câte unul de fiecare confesiune, întrucât sunt aleși sau numiți conform legilor țării și reprezintă un număr de peste 200.000 credincioși; precum și reprezentantul superior religioasă al musulmanilor din Regat;
- e) Președintele Academiei Române.

Mandatul acestor senatori încetează odată cu calitatea sau demnitatea care le atribuie dreptul.

Art. 73. — Devin senatori de drept:

- a) Foștii Președinți de Consiliu, întrucât vor avea o vechime de patru ani ca Președinți de Consiliu titulari, și foștii Miniștri având o vechime de cel puțin șase ani într'una sau mai multe guvernanții;
- b) Foștii Președinți ai Corpurilor Legiuitoare cari vor fi exercitat această demnitate cel puțin în cursul a opt sesiuni ordinare;
- c) Foștii Senatori și Deputați aleși în cel puțin zece legislaturi independente de durată lor;
- d) Foștii Primi-Președinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție cari au ocupat această funcțiune sau pe aceea de Președinte la Casație cinci ani;

e) Generalii de rezervă și în retragere: 1. Cari vor fi exercitat comanda unei armate în fața inamicului, ca titulari, cel puțin 3 luni.

2. Cari au îndeplinit funcțiunea de Șef al marelui Stat-Major, sau de inspector general de armată (comandant de armată), în timp de pace, cel puțin patru ani.

Numărul celor din categoria a doua nu va fi mai mare de patru luați în ordinea vechimei, la vacanțele existente;

f) Foștii Președinți ai Adunărilor Naționale din Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia, cari au declarat Unirea.

Art. 74. — Verificarea îndeplinirii condițiunilor senatorilor de drept se face de o comisiune compusă din Președinții secțiunilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, sub președinția Primului-Președinte al acestei Înalte Curți.

Constatarea se face din oficiu, la cererea Președintelui Senatului sau a aceluia cari au dreptul.

Președintele Senatului înscrie senatorii de drept pe baza încheierii Comisiunii.

Senatul poate discuta și semna Comisiunii, spre rectificare, erorile constatate în stabilirea drepturilor.

Art. 75. — Spre a fi eligibil la Senat se cere:

- a) A fi cetățean român;
 - b) A avea exercițiul drepturilor civile și politice;
 - c) A avea vârsta de 40 ani împliniți;
 - d) A avea domiciliul în România.
- Aceste condițiuni, afară de vârstă se cer și senatorilor de drept.

SECȚIUNEA III

Despre Consiliul legislativ

Art. 76. — Se înființează un Consiliu legislativ, a cărui menire este să ajute în mod consultativ la facerea și coordonarea legilor, emanând fie dela puterea executivă, fie din inițiativă parlamentară, cât și la întocmirea regulamentelor generale de aplicarea legilor.

Consultarea Consiliului legislativ este obligatorie pentru toate proiectele de legi, afară de cele cari privesc creditele bugetare; dacă însă, într'un termen fixat de lege Consiliul legislativ nu-și dă avizul său, Adunările pot proceda la discutarea și aprobarea proiectelor.

O lege specială va determina organizarea și modul de funcționare a Consiliului legislativ.

CAPITOL I.

Despre Rege și miniștri.

SECȚIUNEA I.

Despre Rege

Art. 77. — Puterile constituționale ale Regelui sunt ereditare în linie coboritoare directă și legitimă a Majestății Sale Regelui Carol I de Hohenzollern Sigmaringen, din bărbat în bărbat prin ordinul de primogenitură și cu exclusiunea perpetuă a femeilor și coboritorilor lor.

Coboritorii Majestății Sale vor fi crescuți în religie ortodoxă a Răsăritului.

Art. 78. — În lipsă de coboritori în linie hărbătească ai Majestății Sale Regelui Carol I de Hohenzollern Sigmaringen, succesiunea Tronului se va cuveni celui mai în vârstă dintre frații săi sau coboritorilor acestora după regulile statornicite în articolul precedent.

Dacă nici unul din frații sau coboritorii lor nu s'ar mai găsi în viață sau ar declara mai dinainte că nu primesc Tronul, atunci Regele va putea indica succesorul său dintr'o dinastie suverană din Europa cu primirea Reprezentațiunii naționale, dată în forma prescrisă de art. 79.

Dacă nici una, nici alta nu va avea loc, Tronul este vacant.

Art. 79. — La caz de vacanță a Tronului, ambele Adunări se întrunesc de îndată într'o singură Adunare, chiar fără convocare, și cel mai târziu până în opt zile dela întrunirea lor aleg un Rege dintr'o dinastie suverană din Europa occidentală.

Prezența a trei pătrimi din membrii cari compun fiecare din ambele Adunări și majoritatea de două treimi a membrilor prezenți sunt necesare pentru a se putea procedea la această alegere.

La caz când Adunarea nu se va fi făcut în termenul mai sus prescris, atunci în a noua zi, la amiazi, Adunările întrunite vor păși la alegere oricare ar fi numărul membrilor prezenți și cu majoritatea absolută a voturilor.

Dacă Adunările s'ar afla dizolvate în momentul vacanței Tronului, se va urma după modul prescris la articolul următor.

În timpul vacanței Tronului, Adunările întrunite vor numi o locotenentă regală, compusă din trei persoane, care va exercita puterile regale până la suirea Regelui pe Tron.

În toate cazurile mai sus arătate votul va fi secret.

Art. 80. — La moartea Regelui, Adunările se întrunesc chiar fără convocare cel mai târziu zece zile după declararea morții.

Dacă din întâmplare ele au fost dizolvate mai înainte și convocarea lor a fost hotărâtă de actul de dizolvare pentru o epocă în urma celor zece zile, atunci Adunările cele vechi se adună până la întrunirea aceluia cari au a le înlocui.

Art. 81. — Dela data morții Regelui și până la depunerea jurământului a succesorului său la Tron puterile constituționale ale Regelui sunt exercitate, în numele poporului român, de miniștri, întruniți în consiliu și sub a lor responsabilitate.

Art. 82. — Regele este major la vârsta de optsprezece ani impliniți.

La suirea sa pe Tron, el va depune mai întâi în sânul Adunărilor întrunite următorul jurământ:

„Jur a păzi Constituțiunea și legile poporului român, a menține drepturile lui naționale și integritatea teritoriului.“

Art. 83. — Regele în viață fiind, poate numi o Regență, compusă din trei persoane, care, după moartea Regelui, să exercite puterile regale în timpul minorității succesorului Tronului. Această numire se va face cu primirea Reprezentațiunii naționale, dată în forma prescrisă la art. 79 din Constituțiunea de față.

Regența va exercita totdeodată și tutela succesorului Tronului în timpul minorității lui.

Dacă, la moartea Regelui, Regența nu s'ar găsi numită și succesorul Tronului ar fi minor, ambele Adunări întrunite vor numi o Regență, procedând

după formele prescrise la art. 79 din Constituțiunea de față.

Membrii Regenței nu intră în funcțiune decât după ce vor fi depus solemn înaintea ambelor Adunări întrunite jurământul prescris prin art. 82 din Constituțiunea de față.

Art. 84. — Dacă Regele se află în imposibilitate de a domni, miniștrii, după ce au constatat legalmente această imposibilitate, convoacă îndată Adunările.

Acestea aleg Regența, care va forma și tutela.

Art. 85. — Nici o modificare nu se poate face Constituțiunii în timpul Regenței.

Art. 86. — Regele nu va putea fi totdeodată și Șeful unui alt Stat fără consimțământul Adunărilor.

Nici una din Adunări nu poate delibera asupra acestui obiect dacă nu vor fi prezenți cel puțin două treimi din membrii cari le compun, și hotărîrea nu se poate lua decât cu două treimi din voturile membrilor de față.

Art. 87. — Persoana Regelui este inviolabilă. Miniștrii lui sunt răspunzători.

Nici un act al Regelui nu poate avea tărie dacă nu va fi contrasemnat de un ministru, care prin această chiar devine răspunzător de acel act.

Art. 88. — Regele numește și revocă pe miniștrii săi.

El sancționează și promulgă legile. El poate refuza sancțiunea sa.

El are dreptul de amnistie în materie politică.

Are dreptul de a iertă sau micșora pedepsele în materii criminale, afară de ceace se statornicește în privința miniștrilor.

El nu poate suspenda cursul urmăririi, sau al judecării, nici a intervenii prin nici un mod în administrația justiției.

El numește sau confirmă în funcțiunile publice potrivit legilor.

El nu poate crea o nouă funcțiune fără o lege specială.

El face regulamente necesare pentru executarea legilor, fără să poată vreodată modifica sau suspenda legile și nu poate scuti pe nimeni de executarea lor.

El este capul puterii armate. El conferă gradele militare în conformitate cu legea.

El va conferi decorațiunile române conform unei anume legi.

El are dreptul de a bate monedă conform unei legi speciale.

El încheie cu Statele străine convențiunile necesare pentru comerț, navigațiunea și alte asemenea; însă pentru ca aceste acte să aibă autoritate îndatoritoare, trebuie mai întâiu a fi supuse Puterii legislative și aprobate de ea.

Art. 89. — Legea fixează lista civilă pentru durata fiecăreia Domnii.

Art. 90. — La 15 Octombrie a fiecărui an, Adunarea deputaților și Senatului se întrunesc fără convocare, dacă Regele nu le-a convocat mai înainte.

Durata fiecăreia sesiuni este de cinci luni.

Regele deschide sesiunea prin un Mesaj, la care Adunările fac răspunsurile lor.

Regele pronunță închiderea sesiunii.

El are dreptul de a convoca în sesiune extraordinară Adunările.

El are dreptul de a dizolva ambele Adunări deodată sau numai una din ele.

Actul de dizolvare trebuie să conțină convocarea alegătorilor până în două luni de zile și a Adunărilor până în trei luni.

Regele poate amâna Adunările; oricum, amânarea nu poate depăși termenul de o lună, nici a fi reînviată în aceeași sesiune fără consimțământul Adunărilor.

Art. 91. — Regele nu are alte puteri, decât acele date lui prin Constituțiune.

CAPITOLUL III Despre miniștri

Art. 92. — Guvernul exercită puterea executivă în numele Regelui, în modul stabilit prin Constituție.

Art. 93. — Miniștrii întruniți alcătuiesc Consiliul de Miniștri, care este prezidat, cu titlul de Președinte al Consiliului de Miniștri, de acela care a fost însărcinat de Rege cu formarea guvernului.

Departamentele ministeriale și subsecretariatele de Stat nu se pot înființa și desființa decât de lege.

Art. 94. — Nu poate fi ministru decât cel care este român sau cel care a dobândit naturalizarea.

Art. 95. — Nici un membru al Familiei Regale nu poate fi ministru.

Art. 96. — Dacă miniștrii nu ar fi membri ai Adunărilor, ei pot lua parte la desbaterea legilor, fără a avea însă și dreptul de a vota.

La dezbaterile Adunărilor prezența cel puțin a unui ministru e necesară.

Adunările pot exige prezența miniștrilor la deliberațiunile lor.

Art. 97. — În nici un caz ordinul verbal sau în scris al Regelui nu poate apăra pe ministru de răspundere.

Art. 98. — Fiecare din ambele Adunări, precum și Regele au dreptul de a cere urmărirea miniștrilor și a-i trimite înaintea înaltei Curți de casație și justiție, care singură, în secțiuni-unite, este în drept a-i judeca, afară de cele ce se vor statornici prin legi în ceace privește exercițiul acțiunii civile a părții vătămate și în ceace privește crimele și delictete comise de miniștri afară de exercițiul funcțiunii lor.

Punerea sub urmărire a miniștrilor de către Corpurile legiuitoare nu se poate rosti decât prin majoritate de două treimi a membrilor de față.

Instrucțiunea se va face de o comisiune a înaltei Curți de casație, compusă din cinci membri trași la sorti în secțiuni unite. Această comisiune are și puterea de a califica faptele și de a decide sau nu urmărirea.

Acuzarea înaintea înaltei Curți de casație și justiție, se va susține prin ministerul public.

Legea responsabilității ministeriale determină cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile miniștrilor.

Art. 99. — Orice parte vătămată de un decret sau o dispozițiune semnată sau contrasemnată de un ministru care violează un text expres al Constituțiunii sau al unei legi, poate cere Statului, în conformitate cu dreptul comun, despăgubiri bănești pentru prejudiciul cauzat.

Fie în cursul judecării, fie după pronunțarea hotărîrii, ministrul poate fi chemat, după cererea Statului, în urma vo-

tului unuia din Corpurile Legiuitoare, înaintea instanțelor ordinare, la răspunderea civilă pentru dauna pretinsă sau suferită de Stat.

Actul ilegal al ministrului nu descarcă de răspundere solidară pe funcționarul care a contrasemnat, decât în cazul când acesta a atras atenția Ministerului în scris.

Art. 100. — Se vor putea înființa Subsecretariile de Stat.

Subsecretarii de Stat vor putea lua parte la desbaterile Corpurilor Legiuitoare sub responsabilitatea miniștrilor.

CAPITOLUL IV

Despre puterea judecătorească

Art. 101. — Nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât numai în puterea unei anume legi.

Comisiuni și tribunale extraordinare nu se pot crea sub nici un fel de numire și sub nici un fel de cuvânt în vederea unor anume procese, fie civile, fie penale, sau în vederea judecării unor anume persoane.

Art. 102. — Pentru întregul Stat român este o singură Curte de casație și justiție.

Art. 103. — Numai Curtea de casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea cari sunt contrarii Constituțiunii. Judecata asupra inconstituționalității legilor se mărginește numai la cazul judecat.

Curtea de casație se va rosti ca și în trecut asupra conflictelor de atribuțiuni. Dreptul de recurs în casare este de ordin constituțional.

Art. 104. — Judecătorii sunt inamovibili în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa.

Art. 105. — Juriul este statornicit în toate materiile criminale și pentru delictele politice și de presă, afară de cazurile statornicite prin Constituțiunea de față.

Acțiunea pentru daune-interese rezultând din fapte și delict de presă nu se poate intenta decât înaintea aceleiaș jurisdicțiuni de competența căreia este delictul.

Art. 106. — Justiția militară se organizează prin osebită lege.

Art. 107. — Autorități speciale de orice fel, cu atribuțiuni de contencios administrativ, nu se pot înființa.

Contenciosul administrativ este în căderea puterii judecătorești, potrivit legii speciale.

Cel vătămat în drepturile sale, fie printr'un act administrativ de autoritate, fie printr'un act de gestiune făcut cu călcarea legilor și a regulamentelor, fie prin rea voință a autorităților administrative de a rezolva, cererea privitoare la un drept, poate face cerere la instanțele judecătorești pentru recunoașterea dreptului său.

Organele puterii judiciare judecă dacă actul este ilegal, îl pot anula sau pot pronunța daune civile până la data restabilirii dreptului vătămat, având și căderea de a judeca și cererea de despăgubire, fie contra autorității administrative chemate în judecată, fie contra funcționarului vinovat.

Puterea judecătorească nu are cădere de a judeca actele de guvernământ, precum și acele de comandament cu caracter militar.

CAPITOLUL V

Despre instituțiunile județene și comunale

Art. 108. — Instituțiunile județene și comunale sunt regulate de legi.

Aceste legi vor avea de bază descenderizarea administrativă.

Membrii consiliilor județene și consiliilor comunale sunt aleși de către cetățenii români prin votul universal, egal, direct, secret, obligatoriu și cu reprezentarea minorității, după formele prevăzute de lege. La aceștia se vor putea adăoga prin lege și membri de drept și membri cooptați. Intre membrii cooptați pot fi și femei majore.

TITLUL IV

Despre Finanțe

Art. 109. — Nici un impozit de orice natură nu se poate stabili și percepe decât pe baza unei legi.

Art. 110. — Prin lege se pot crea impozite numai în folosul Statului, județelor, comunelor și instituțiilor publice cari îndeplinesc servicii de Stat.

Art. 111. — Orice sarcină sau impozit județean sau comunal nu se poate așeza decât cu învoirea consiliilor județene sau comunale în limitele stabilite de lege.

Art. 112. — Nu se pot statornici privilegiuri în materii de impozite.

Nici o excepțiune sau micșorare de impozit nu se poate statornici decât prin o lege.

Monopoluri nu se pot constitui decât numai prin lege și exclusiv în folosul Statului, județelor și comunelor.

Art. 113. — Nici un fond pentru pensuni sau gratificațiuni în sarcina tezaurului public nu se poate acorda decât în virtutea unei legi.

Art. 114. — În fiecare an Adunarea deputaților încheie socotelile și votează bugetul.

Toate veniturile sau cheltuelile Statului trebuie trecute în buget și în socoteli.

Dacă bugetul nu se votează în timp util, puterea executivă va îndestula serviciile publice după bugetul anului precedent, fără a putea merge cu acel buget mai mult de un an peste anul pentru care a fost votat.

Art. 115. — Controlul preventiv și cel de gestiune a tuturor veniturilor și cheltuelilor Statului se va exercita de Curtea de conturi, care supune în fiecare an Adunării deputaților raportul general rezumând conturile de gestiune al bugetului trecut semnalând todeodata neregulile săvârșite de miniștri în aplicarea bugetului.

Regularea definitivă a socotelilor trebuie să fie prezentată Adunării deputaților cel mai târziu în termen de doi ani dela încheierea fiecărui exercițiu.

Art. 116. — Pentru toată România este o singură Curte de conturi.

Art. 117. — Toate fondurile provenite din Case speciale, și de cari guvernul dispune sub diferite titluri, trebuie să fie cuprinse în bugetul general al veniturilor Statului.

Art. 118. — Legile financiare se publică în „Monitorul Oficial” ca și celelalte legi și regulamente de administrațiune publică.

TITLUL V

Despre puterea armată

Art. 119. — Tot Românul, fără deosebire de orgină etnică, de limbă sau de

religie, face parte din unul din elemente puterii armate, conform legilor speciale.

Puterea armată se compune din: armata activă cu cadrele ei permanente, rezerva ei și milițiile.

Art. 120. — Gradele, decorațiunile și pensiunile militarilor nu se pot lua decât numai în virtutea unei sentințe judecătorești și în cazurile determinate de legi.

Art. 121. — Contingentul armatei se votează pentru fiecare an de ambele Corpuri legiuitoare.

Art. 122. — Se va înființa un Consiliu superior al apărării țării, care va îngriji, în mod permanent, de măsurile necesare pentru organizarea apărării naționale.

Art. 123. — Nici o trupă armată străină nu poate fi admisă în serviciul Statului, nici nu poate intra sau trece pe teritoriul României, decât în puterea unei anume legi.

TITLUL VI

Dispozițiuni Generale

Art. 124. — Culorile drapelului României sunt: Albastru, Galben și Roșu așezate vertical.

Art. 125. — Reședința guvernului este în Capitala țării.

Art. 126. — Limba românească este limba oficială a Statului român.

Art. 127. — Nici un jurământ nu se poate impune cuiva decât în puterea unei legi care hotărăște și formula lui.

Art. 128. — Constituțiunea de față nu poate fi suspendată nici în total, nici în parte.

În caz de pericol de Stat se poate prin lege institui starea de asedia generală sau parțială.

TITLUL VII

Despre revizuirea Constituțiunii

Art. 129. — Constituțiunea poate fi revizuită în total sau în parte din inițiativa Regelui sau oricăreia din Adunările legiuitoare.

În urma acestei inițiative ambele Adunări, întrunite separat, se vor rosti cu majoritate absolută, dacă este locul ca dispozițiunile constituționale să fie revizuite.

Îndată ce necesitatea revizuirii a fost admisă, ambele Corpuri Legiuitoare aleg din sânul lor o comisiune mixtă, care va propune textele din Constituțiune ce urmează a fi supuse revizuirii.

După ce raportul acestei comisiuni va fi citit în fiecare Adunare, de două ori în interval de cincisprezece zile, ambele Adunări întrunite la un loc, sub președinția celui mai în vârstă dintre Președinți, în prezența a cel puțin două trei mi din totalitatea membrilor ce le compun, cu majoritate de două treimi, stabilesc în mod definitiv cari anume articole vor fi supuse revizuirii.

În urma acestui vot Adunările sunt de drept dizolvate și se va convoca corpul electoral în termenul prescripționat de Constituțiune.

Art. 130. — Adunările cele noi proced în acord cu Regele la modificarea punctelor supuse revizuirii.

În acest caz Adunările nu pot delibera dacă cel puțin două treimi a membrilor din cari se compun nu sunt prezenți și nici o schimbare nu se poate adopta dacă nu va intrați cel puțin două treimi ale voturilor.

Adunările alese pentru revizuirea Constituțiunii au o durată constituțională obișnuită și, în afară de modificarea Constituțiunii, ele funcționează și ca Adunări legiuitoare ordinare.

Dacă Adunările de revizuire nu-și pot îndeplini misiunea, nouile Adunări vor avea acelaș caracter.

TITLUL VIII

Dispozițiuni Transitorii și Suplimentare

Art. 131. — Sunt și rămân cu caracter constituțional dispozițiunile din legile agrare privitoare la pământurile cultivabile, pădurile și bălțile expropriabile în total sau în parte, la starea lor juridică, la subsol, la prețuire, la modul de plată, etc., așa precum sunt formulate în articolele de mai jos ale fiecăreia din legile agrare și cari articole, în întregul lor, fac parte integrantă din prezenta Constituțiune și ca atare nu se pot modifica decât cu formele prevăzute pentru revizuirea Constituțiunii, și anume:

a) Art. 1 (unu) alin. II, art. 2 (doi), 3 (trei) alin. I, art. 4 (patru), 6 (șase), 7 (șapte), 8 (opt), 9 (nouă), 10 (zece), 13 (treisprezece), 14 (patrusprezece), 16 (șasesprezece), 18 (optsprezece), 21 (douăzeci și unu), 23 (douăzeci și trei) 32 (treizeci și șase) și 69 (șasezeci și nouă) din legea pentru reforma agrară din Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea (vechiul Regat) din 17 Iulie 1921;

b) Art. 2 (doi), 4 (patru), 5 (cinci), 6 (șase), 7 (șapte), 8 (opt), 9 (nouă), 10 (zece), 11 (unusprezece), 12 (douăsprezece), 13 (treisprezece), 16 (șasesprezece), 45 (patruzeci și cinci), 46 (patruzeci și șase), 47 (patruzeci și șapte), 48 (patruzeci și opt), 49 (patruzeci și nouă), 50 (cincizeci) și 53 (cincizeci și trei) din legea pentru reforma agrară din Basarabia din 13 Martie 1920;

c) Art. 3 (trei), 4 (patru), 5 (cinci), 6 (șase), 7 (șapte), 8 (opt), 9 (nouă), 10 (zece), 11 (unusprezece), 12 (douăsprezece), 13 (treisprezece), 14 (patrusprezece), 16 (șasesprezece), 18 (optsprezece), 22 (douăzeci și doi), 24 (douzeci și patru), 32 (treizeci și doi), 50 (cincizeci) și 85 (optzeci și cinci) din legea pentru reforma agrară din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș din 30 Iulie 1921;

d) Art. 2 (doi), 3 (trei), 4 (patru), 5 (cinci) punctul a alin. I art. 6 (șase), 7 (șapte), 9 (nouă), 10 (zece), 12 (douăsprezece), 13 (treisprezece), 29 (douăzeci și nouă), 31 (treizeci și unu) și 55 (cincizeci și cinci) din legea pentru reforma agrară din Bucovina din 30 Iulie 1921.

Art. 132. — În scop de a se satisface trebuințele normale de lemne de foc și de construcție ale populației rurale din vechiul Regat, Basarabia și Bucovina, Statul e dator ca din pădurile sale din câmpie, deal sau munte să destine suprafețele necesare în acest scop.

În vechiul Regat și în Bucovina, acolo unde Statul nu ar avea păduri, într-o rază de douăzeci kilometri de centrul comunei, pentru satisfacerea trebuințelor mai sus arătate, el prin derogarea dela art. 7 lit. c și art. 8 lit. a, b și c din legea pentru reforma agrară din Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea din 17 Iulie 1921 și dela art. 5 punctul a, alin. IV și dela art.

6 și 7 din legea pentru reforma agrară din Bucovina din 30 Iulie 1921, va putea expropria din pădurile persoanelor juridice fie publice, fie private, cari s'ar afla în această rază și numai în lipsa acestora, va expropria proporțional din pădurile tuturor proprietarilor particulari aflate în această rază, însă numai în limita acestor trebuințe și în toate cazurile cu respectul unei suprafețe intangibile de una sută hectare de fiecare proprietate.

Nu sunt expropriabile, oricare ar fi proprietarul, pădurile replantate sau în curs de replantare.

Contractele de vânzare spre exploatare a pădurilor expropriabile cari vor fi în vigoare în momentul exproprierii, se vor respecta.

Pădurile astfel expropriate rămân în proprietatea Statului și se vor administra și exploata de dânsul spre a satisface potrivit legii și în prima linie nevoile de mai sus.

Expropriererea acestor păduri se va face cu dreptă și prealabilă despăgubire fixată de justiție.

Modul de expropriere va fi regulat prin lege specială.

Art. 133. — Se ratifică decretul legi: No. 3.902 din 29 Decembrie 1918, publicat în „Monitorul Oficial” No. 223 din 30 Decembrie 1918 privitor la acordarea drepturilor cetățenești; No. 2.085 din 22 Mai 1919, publicat în „Monitorul Oficial” No. 33 din 28 Mai 1919 și No. 3.464 din 12 August 1919, publicat în „Monitorul Oficial” No. 93 din 13 August 1919, privitoare la încetățenirea evreilor cari locuiau în vechiul Regat.

Deasemenea se ratifică și toate decretul-legi de încetățenire individuală, cari s'au făcut înaintea decretelor specificate mai sus.

Evreii, locuitori din vechiul Regat, cari nu-și vor fi regulat încetățenirea în termenul prevăzut de decretul-lege No. 3.464 din 12 August 1919, vor putea face declarațiunile de încetățenire conform decretului-lege No. 2.085 din 22 Mai 1919, în termen de trei luni dela promulgarea acestei Constituțiuni.

Art. 134. — Până la facerea unei legi de Organizare a Consiliului legislativ prevăzut în această Constituțiune, prezentarea proiectelor de legi înaintea Corpurilor Legiuitoare va continua să se facă în conformitate cu legile și regulamentele azi în vigoare.

Art. 135. — Până la promulgarea legii speciale bazată pe principiile din prezenta Constituțiune, legile relative la organizarea și judecarea contenciosului administrativ rămân în vigoare.

Art. 136. — O lege specială va fixa lista civilă a Întăiului Rege al României întregite.

Art. 137. — Se vor revizui toate codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și asigura unitatea legislativă.

Până atunci ele rămân în vigoare. Din ziua promulgării Constituțiunii, sunt însă desființate acele dispozițiuni din

legi, decrete, regulamente, și orice alte acte contrarii celor înscrise în prezenta Constituțiune.

Art. 138. — Actualele Adunări naționale după promulgarea prezentei Constituțiuni pot funcționa până la expirarea mandatului lor legal.

În acest timp ele vor trebui să facă pe baza principiilor din această Constituțiune, legea electorală.

Până la facerea acestei legi, decretul-legi electorale rămân în vigoare.

Această Constituțiune s'a votat de Adunarea Națională Constituantă a Deputaților în ședința dela 26 Martie anul 1923 și s'a adoptat cu majoritate de două sute patruzeci și șapte voturi, contra opt, fiind și două abțineri.

Președinte, *M. G. Orleanu.*

(L. S. A. D.)

Secretar, *D. Iuca.*

Această Constituțiune s'a votat de Adunarea Națională Constituantă a Senatului în ședința dela 27 Martie anul 1923 și s'a adoptat cu majoritate de una sută treizeci și șapte voturi, contra două, fiind și două abțineri.

Președinte, *M. Pherekyde.*

(L. S. S.)

Secretar, *I. N. Coșoiu.*

Promulgăm această Constituțiune și ordonăm să fie investită cu sigiliul Statului și publicată prin „Monitorul Oficial”. Dat în București, la 28 Martie 1923.

(L. S. St.)

Ferdinand.

Președintele consiliului de miniștri
Ion I. C. Brătianu

Ministrul justiției, *Ioan Th. Florescu*

Ministru de interne, general *Arthur Văitoianu.*

Ministru agriculturii și domeniilor, *Al. Constantinescu.*

Ministru instrucțiunii, *Dr. C. Angelescu.*

Ministru afacerilor străine, *I. G. Duca.*
Ministru finanțelor, *Vintilă I. C. Brătianu.*

Ministru sănătății publice, muncii și ocrotirilor sociale, *Gh. Mărzescu.*

Ministru de stat, *I. Inuleț.*

Ministru de stat, *I. Nistor.*

Ministru comunicațiilor, general *Traian Moșoiu.*

Ministru cultelor și artelor, *C. Banu.*

Ministru industriei și comerțului, *Vasile P. Sassu.*

Ministru lucrărilor publice, *Dr. Aurel Cosma.*

Ministru de război, general *G. Mărdărescu.*

Maiestatea Sa Regele a semnat decretul prin care aprobă și sancționează Constituțiunea, iar d. ministru al justiției a investit-o cu Sigiliul Statului.

Maiestatea S. Regele a exprimat Președinților Adunărilor Naționale Constituante Inaltele Sale mulțumiri pentru patriotica operă înfăptuită, menită a avea urmări fericite pentru consolidarea Patriei, însărcinându-i să transmită și Adunărilor aceste mulțumiri.

Impozitele adiționale (aruncurile)

Odată cu aplicarea legii pentru unificarea contribuțiilor directe, adică cu începerea dela 1 Aprilie 1923 încetează și regimul impozitelor adiționale vechiu.

Care era acest regim?

Comunele (orașele) și județele, în virtutea legilor lor de organizare aveau dreptul, ca pentru nevoile administrației locale, se așeze impozite adiționale *asupra impozitelor directe de bază către Stat*.

Cota acestor impozite adiționale, întrucât privește județele, până la începutul războiului, se limitase pe cale legislativă la 11% a impozitelor de bază. Întrucât privește comunele, ea era nelimitată și cădea în competența autorităților, cari aprobau bugetele comunelor (orașelor) să judece, dacă cota stabilită era justificată de trebuințele trecute în buget.

În timpurile de după războiu și până astăzi aceste cote au crescut enorm, întrecând chiar impozitele de bază însuș, nu odată, ci de mai multe ori. Județele au trecut fără nici o considerație, peste limita prevăzută de lege și astfel impozitele adiționale deveniră groaza contribuabililor.

Motivele pentru cari aceste cote s'au sporit peste măsură sunt două. Un motiv este, că în urma devalorării monetei s'au sporit cheltuielile administrațiilor locale; al doilea motiv este, că impozitele de bază — în deosebi în comunele rurale — au rămas aproape aceleași, ca și înainte de războiu.

A contribuit la această sporire și *anarchia financiară* în care se găesc — în privința debitelor — și fiscal și administrațiile locale.

Să ne explicăm.

Debitele (prescrierile cum s'ar zice în graiu ardelesc) până bine de curând n'au fost stabilite pe mai mulți ani în urmă. Sunt și astăzi, când încheiem ultimul an financiar al vechiului regim fiscal, comune, cari nu și-au închis tabelele de dare *la debit* nu numai pe anul în curs, dar nu și le-au închis nici pe anii premergători.

În lipsa debitelor stabilite pe anii de gestiune în curs, comunele și orașele, la întocmirea bugetelor, au luat debitele anilor *premergători* și au calculat cota impozitelor adiționale necesare pentru acoperirea cheltuielilor prevăzute în buget, la impozitele de bază din acești ani, cari însă *nu era cele reale*. Pe lângă aceste expediente se poate întâmpla, că cota astfel calculată, când se va aplica la *debitele reale*, ce se vor stabili pe anii respectivi, să deie un rezultat peste sumele prevăzute la cheltuieli de către comune și să le producă *excedente neprevăzute*. Excedentele acestea se vor arăta însă numai după ce se vor închide gestiunile, până la finele anului bugetar în curs, când se vor

stabili și *rămășițele*, la încassarea cărora comunele (orașele) și județele vor mai avea drept.

O *îndatorire urgentă* a primăriilor comunale este deci aducerea la curent a scriptelor de debit și credit (tartozás és lerovás) pentru a face să dispară anarchia financiară în care se găesc și să înceapă a-și întocmi bugetele în baza *unor date reale*.

În privința aceasta legea pentru unificarea contribuțiilor directe, dă comunelor și județelor posibilitatea unui calcul mai exact, pe lângă un fel de așezare mai ușor și — credem — mai direct și prin urmare mai repede.

În viitor comunele și județele nu vor mai trebui să aștepte stabilirea impozitelor de bază către Stat și formarea debitului statului pentru ca în baza acestuia să-și formeze și ele debitul lor, care abia se poate face *către finele anului* financiar, căci impunerile adiționale se vor face deodată cu cele ale Statului.

Iată ce zice în privința aceasta §-ul 187 din Instrucțiunile pentru aplicarea legii pentru unificarea contribuțiilor directe: „Aplicarea impozitelor adiționale se face deodată cu impozitele elementare (adecă impozitele către Stat) pe lângă cari sunt înființate *în același timp, cu aceleași modalități și de către aceleași organe*“.

Obligația comunelor și județelor este numai stabilirea cotei acestor impozite și comunicarea ei administrațiilor financiare pentru, a fi *aplicate* cu ocazia impunerilor.

Stabilirea cotei, bine înțeles, se poate face numai în limita *maximală* prevăzută de lege, care este următoarea:

	Județul Comuna	
1. Pe veniturile proprietăților agricole	5%	3%
2. " " " clădite	2%	6%
3. " " comerciale și industriale	2%	3%
4. " " profesionale	1%	3%

Să se observe bine lucrul: *cotele acestea nu se aplică la impozitele de bază, ca până acum, ci la însuși veniturile elementare respective*. Și cum se poate prevedea o sporire considerabilă a veniturilor *față de trecut*, impozitele adiționale chiar cu cota aceasta limitată, pot să deie rezultate mai favorabile, decât dedeau cotele mari din trecut aplicate la *dări de bază* minimale.

Să luăm nu exemplu:

Într'o comună oarecare debitul anual al impozitelor de bază către Stat era: impozit pe pământ Lei 2400.—, impozit pe case (inchiriate și neinchiriate) Lei 1100.—, impozit pe câștig clasa III. Lei 300.—. *Total Lei 3800.—*. Aruncul comunal — să zicem — era de 200%. Adecă comuna avea din arunc un venit de *Lei 7000.—*.

În aceeași comună comisiunile de recensământ și impunere vor stabili:

Valoare locativă <i>impozabilă</i> la pământuri . . .	Lei 180.000.—
„ „ „ la clădiri . . .	„ 20.000.—
Venit <i>impozabil</i> la comerț și industrii . . .	„ 60.000.—
Total . . .	Lei 260.000.—

Aplicând cotele maximale fixate pentru impozitul adițional al comunelor la veniturile impozabile specificate mai sus ar rezulta pe seama comunei :

după 240.000.— (180.000+60.000)	3% . . .	Lei 7200.—
„ 20.000	6% . . .	„ 1200.—
Total . . .		Lei 8400.—

Vasăzică chiar mai mult decât mai înainte.

Intenționat am lăsat unele impozite de bază vechi afară din calcul, pentru-ca să putem face comparația mai exactă, potrivit cu noile venituri elementare.

Județele vor eși cu mult mai bine, căci cota aruncurilor județene era și sub regimul impozitelor vechi mai mică, iar acum cota lor maximală, pentru toate veniturile elementare nu e cu mult mai mică ca a comunelor (10% față de 15%).

Privitor la stabilirea și comunicarea cotelor impozitelor adiționale pentru a putea fi aplicate cu ocazia impunerilor, iacă ce zice §-ul 180 din Instrucțiunile pentru aplicarea legii: „Iniințarea cotelor se va face de fiecare instituție în conformitate cu legea sa organică, îndeplinindu-se formele prevăzute de aceste legi și regulamente pentru iniințarea unor asemenea impozite.

La punerea în aplicare a legii dar, toate comunele și județele vor îndeplini aceste formalități și vor comunica administrațiilor financiare cotele iniințate, trimițând și copii depe decisiunile aprobative până la 1 Maiu 1923, spre a se putea lua măsuri de aplicarea lor.

Cu alte cuvinte comunele și județele își vor stabili cotele adiționale cât mai în grabă, le vor supune aprobării autorităților în drept și le vor comunica administrațiilor financiare.

Credem, că fiind vorba de primul an de aplicare al legii, fără a se cunoaște veniturile impozabile, toate comunele și județele vor trebui să stabilească maximul cotelor prevăzute de lege. Și numai în anul viitor, după ce se va cunoaște rezultatul primului an, poate fi — eventual — vorba de-o reducere. Cunoscând însă nevoile mari atât ale comunelor, cât și ale județelor nu ne încumetăm a profeti reduceri.

Mai cităm și dispoziția privitoare la felul de aplicare a cotei impozitelor adiționale, cuprinsă în §-ul 187 al Instrucțiunilor: „In afară de impozitul pe be-

neficiul societăților pe acțiuni, cotele impozitelor adiționale iniințate se vor adaogă la cele elementare ale Statului, formând o singură cotă de impunere a veniturilor supuse impozitului elementar și astfel impunerile urmează și ele aceleași condițiuni de scutire sau reducere, ca și cele elementare“.

Cu alte cuvinte, după ce comisiunile de recensământ și impunere vor stabili venitul impozabil — să zicem din pământ — al contribuabilului, ele nu vor aplica la acest venit separat cota convenită Statului, cota convenită județului și cota convenită comunei, ci vor adaogă aceste cote într'o singură cifră și vor aplica-o o singură dată.

Spre pildă, la veniturile agricole se aplică următoarele cote :

Statul	12%
Județul (maximum)	5%
Comuna (maximum)	3%
Total	20%

La stabilirea impozitului se va aplica deci această cotă de 20% și se va forma un debit global pentru Stat, județ și comună ; debit care va fi înscris într'un singur rol (tabelă de dare). Prin urmare nu vor mai fi tabele separate pentru Stat, județ și comună, ci una singură.

Această dispoziție a legii va rezulta o economie de muncă extraordinară, care va da posibilitatea comunelor însuși de-a-și reduce cheltuielile.

Acest lucru este foarte important și trebuie bine observat de comune ca organe de percepere, până când va mai fi lăsată în sarcina lor perceperea și urmărirea contribuțiilor directe.

Asemenea în mod global se va face și încassarea. Privitor la încassare Instrucțiunile pentru aplicarea legii dispun astfel : „După încassare suma totală a fiecărui impozit cu adiționalele va fi repartizată după cota convenită Statului și fiecărei instituții și receptorii vor vărsa direct casselor respective sumele convenite fiecăruia“.

Vedem deci și la încassare o simplificare, care va ușura foarte mult operațiunile.

Pentru cazul, când comunele nu și-ar putea acoperi cheltuielile din impozitele adiționale cu cote limitate, ele pot iniința anumite taxe pentru servicii aduse de comună, cari sunt interzise de lege. Depinde dela ele ce fel de taxe pot iniința, cari se poată fi întrebuințate în scopurile generale ale comunei.

Problema administrativă

II.

Administrația publică este în general *activitatea conștientă, sistematică și permanentă a națiunii*, privită națiunea, ca subiect activ de stat. *Scopul* acestei activități este *realizarea intereselor publice*.

Administrația publică este viața activă a națiunii, este munca de fiecare zi a colectivității naționale pentru îndeplinirea scopurilor publice. *Administrația publică este însăși națiunea lucrătoare, este statul muncitor, fiind statul însăși națiunea.*

Statul este „persona populi”, este națiunea ca o persoană etică suverană. Statul este auto-determinarea națiunii organizată în cetățeni. Națiunea dispune liber de sine prin cetățeni, din cari își creiază organele, cari au menirea și îndatorirea, ca se fixeze și să îndeplinească scopurile publice.

Această auto-determinare a națiunii organizată în cetățeni este un proces de viață în continuă dezvoltare, este un proces permanent de gândire, de voință și de acțiune. Esența acestui proces rezidă în caracterul său etic, numai o latură a acestui proces este *formal-juridică*.

Statul este organizația autodeterminării națiunii. În stat substantialiter nu există numai o singură persoană: națiunea, ca subiect activ de stat, *națiunea, care se guvernează în mod liber și independent, care nu este guvernată de o putere, ce ar sta de asupra națiunii sau afară de națiune. Șeful statului este un organ principal al națiunii, el nu stă deasupra națiunii sau afară de națiune.* Puterile, atribuțiunile șefului statului nu sunt originale, ci *derivate, delegate din partea națiunii, pentru o exercitare a acestora conformă cu Constituția.*

Națiunea își creiază organele sale, națiunea alcătuiește organizația vieții de stat. **Ea determină principiile fundamentale ale acestei organizații.** **Constituția ca pact fundamental este o concepție medievală,** care presupune în stat două subiecte de drept înzestrate cu puteri egale și originale, producându-se astfel *dualismul* în viața de stat: deoparte șeful statului, de altă parte națiunea, care umple totul în stat și *al cărei organ* este șeful statului înzestrat cu puteri, cu atribuțiuni *constituționale.* *Adevăratul constituționalism pretinde, ca în toate funcțiunile principale ale vieții de stat națiunea să se organizeze ca un subiect activ de stat așa, că organizația vieții de stat corespunzătoare celor trei cercuri de funcțiuni principale să fie națiunea în organizația ei legislativă, executivă și judecătorească.* Aceste principii nu se prezintă ca o simplă doctrină de teoreticieni, ci ele sunt considerate, ca principii de bază ale dreptului constituțional modern. Ba mai mult, aceste principii sunt considerate ca norme de drept internațional public. Postulatul de liberă guvernare de sine — *selfgovernment* — servește de temelie nu numai pentru organizația vieții de stat, dar și pentru noua ordine internațională.

Liberă guvernare de sine, națiunea ca subiect activ de stat sunt principii consacrate și formal prin cel mai solemn act al istoriei mondiale, prin „Pactul Societății Națiunilor”.

Administrația publică trebuie să fie liberă

Dacă libera hotărâre de sine a națiunii, dacă auto-determinarea națiunii în toate funcțiunile principale ale vieții de stat adică dacă suveranitatea națională, care este suveranitatea de stat este un principiu de bază consacrat în ordinea de drept public intern și extern, urmează în mod logic, că *administrația publică sau de stat, ca activitatea națiunii, trebuie să fie în primul rând liberă.*

Administrația publică va fi liberă atunci, dacă nu este numai procesul exterior al funcționării unor autorități subordonate și supraordonate, ci este totodată câmpul de activitate al tuturor cetățenilor, ceace se produce prin guvernământul local, prin autonomia comunală și județeană, ca o formă de ființare a suveranității naționale, ca o formă de acționare a națiunii, ca subiect activ de stat.

Constituția din 1866, după ce formulează în art. 31 principiul de suveranitate națională, enumără *delegațiunile* acestei suveranități anume pentru puterea legiuitorie, puterea executivă și judecătorească, în sfârșit *pentru autoritatea comunală și județeană* (art. 37.) Apoi în art. 107 ordonă în mod categoric realizarea independenței comunale și a descentralizării administrative.

Constituția din 1866 a voit, ca administrația publică românească să fie o administrație liberă. Legiuitorul ordinar însă nu a luat în considerare dispoziția menționată *de natură absolută* a Constituției, fiind poate de părerea dlui prof. univ. *Dissescu* care susține, că Constituția din 1866 a exprimat numai ca un *desiderat* organizarea instituțiilor comunale și județene pe baza autonomiei locale și a unei descentralizări administrative mai complete.

Administrația publică la noi nu este liberă

Așa s'a întâmplat, că Regatul vechiu a rămas fără guvernământ local și fără descentralizare administrativă, deși Constituția din 1866 afirmă cu multă vigoare *suveranitatea națională, a cărei formă de ființare este guvernământul local, deși această constituție consideră autoritatea comunală și județeană, ca o delegațiune a suveranității naționale, deși Constituția ordonă în mod categoric așezarea pe baza partea legiuitorului ordinar a guvernământului local și a descentralizării administrative.*

Avem tot respectul pentru activitatea frumoasă a dlui prof. univ. *Dissescu* în domeniul literaturii științei dreptului constituțional, ceace însă nu ne poate reține, ca să afirmăm cu toată hotărârea și convingerea, că *părerea dsale în acest punct este absolut greșită.* **Adevărul e că Constituția din 1866 are ca principiu de bază suveranitatea națională, libera guvernare de sine a națiunii române.** Adevărul e, că Constituția din 1866 consideră guvernământul local, ca forma de funcționare a suveranității naționale, cuprinzând în textul ei în mod expres delegațiunea suveranității pentru autoritățile comunale și județene. Adevărul e, că Constituția din 1866 dispune în mod categoric, că acele legi, cari vor regula instituțiunile județene și comunale vor avea

de bază autonomia locală și descentralizarea administrației mai completă.

Legiuitorul ordinar trebuie să respecte și spiritul Constituției cu atât mai vârtos are se respecte dispozițiile categorice ale acesteia.

Aceste dispoziții însă nu numai că nu s'au respectat, dar s'a produs o adevărată confuzie atât în legislația administrativă română, cât și în literatura științei dreptului constituțional și administrativ român cu privire la însăși **noțiunile autonomiei locale și a descentralizării administrative**. Și ce e mai trist această confuzie se menține până în ziua de azi cu o cerbicie de nepriceput!

Rămâne bine stabilit, că legile administrative ale Regatului vechiu la organizarea instituțiilor județene și comunale nu iau ca principiu de bază descentralizarea administrativă, cu atât mai puțin autonomia locală. La baza legilor administrative ale Regatului vechiu stă centralizarea administrativă, iar autonomia locală este considerată numai ca un derivativ al descentralizării administrative. Și din acest motiv legile administrative ale Regatului vechiu nu realizează nici descentralizarea administrației, nici guvernământul local.

Guvernământul local și descentralizarea administrativă

Guvernământul local, autonomia este însă nu numai în spiritul Constituției din 1866 dar mai mult în virtutea art 107 al Constituției trebuie să fie principul de bază al așezării instituțiilor județene și comunale și nu ca un derivativ al descentralizării administrative, ci ca un principiu de sine stătător, fiind guvernământul local și descentralizarea administrativă noțiuni distincte.

Raportul între guvernământul local și descentralizarea administrativă luând la bază spiritul și dispozițiile relative ale Constituției din 1866 este: guvernământul local așezat la baza organizării instituțiilor județene și comunale și prin această așezare realizarea descentralizării administrative.

Guvernământul local la nici un caz nu e un derivativ al descentralizării administrative. *Guvernământul local nu este un derivativ al descentralizării administrative nici după spiritul Constituției, nici după dispozițiile clare ale acestuia; dar guvernământul local nu este un derivativ al descentralizării administrative nici după doctrina dreptului constituțional administrativ.*

Și acest lucru trebuie să-l subliniem mai ales din motivul, că scriitorii de drept constituțional și administrativ din Regatul vechiu, urmând exemplul celor mai mulți autori francezi de drept constituțional și administrativ, *contopesc noțiunea, guvernământul local în noțiunea descentralizării administrative*, prezentând guvernământul local ca un derivativ al descentralizării administrative *ne luând în considerare: că poftă să aibi descentralizare administrativă, fără să aibi totodată și guvernământ local*. Nu mă refer la situația dela noi, pentru că noi nu avem nici descentralizarea administrativă, nici guvernământ local, nu le avem nici în Regatul vechiu, nici în provinciile alipite. În aceste din urmă nu le avem în urma dispozițiilor luate după preluarea imperiului și până în timpul prezent.

Administrația birocratică

Intr'un stat cu administrație birocratică imi pot închipui foarte bine și foarte ușor descentralizare ad-

ministrativă, ba mai mult într'un stat cu administrație birocratică se poate realiza în mod perfect descentralizarea administrativă. Dar pe lângă o administrație birocratică putem să vorbim de guvernământ local? La nici un caz.

Administrația birocratică este negațiunea calității națiunii de a fi subiect activ de stat în funcțiunea administrativă, este negațiunea guvernământului local. Pentru că ce înseamnă administrația birocratică? Exemplu tipic găsim în statul polițial din secolul al XVIII. Administrația birocratică este organizarea funcțiunii administrative așa fel, că interesele generale și locale ale cetățenilor sunt administrate de funcționari de carieră, fără participarea în funcțiunea administrativă a elementelor libere sociale, a cetățenilor. Administrația birocratică constituie un corp aparte, de multe ori străin de interesele națiunii, dar totdeauna constient de interesele sale particulare.

Din experiența veacurilor știm, că administrația birocratică este cel mai mare dușman al libertății naționale și al libertăților civile și politice. Ce dezastru înseamnă o administrație birocratică pentru bunăstarea, progresul și viitorul unui popor, acest lucru îl putem înțelege tocmai din trecutul plin de suferințe al popoului românesc, suferințe și neajunsuri cauzate în mare parte de o administrație birocratică străină de idealurile și scopurile națiunii române.

Ce bine poate să aducă descentralizarea administrativă pe lângă o administrație birocratică? Nici un bine.

Din acest motiv statele moderne se așează pe baza constituționalismului și a democrației.

Principiul de bază al organizării moderne politice, piatra fundamentală a clădirii tuturor statelor moderne, principiul vital, care stă la baza libertății naționale și la baza libertății politice a tuturor cetățenilor: este *constituționalismul sau regimul constituțional*.

Constituționalismul sau regimul constituțional se deosebesc esențialmente de sistemul de guvernare constituțional. Această deosebire nu se face la noi într'un mod constient nici în literatura juridică, nici în literatura sociologică, cu atât mai puțin în presă. Iar despre o literatură a științei politice la noi nici vorbi nu putem pentru simplul motiv, că politica, ca știință, la noi nu se cultivă. La universitățile din București și Iași *politica, ca știință, nici n'are catedră; la universitățile din Cluj și Cernăuți politica ca știință, are catedră, cultivarea ei însă este abia la începutul său.*

La noi după exemplul din Regatul vechiu, politica se consideră ca o *artă de a governa* și se apreciază numai din acest punct de vedere. Ce consecințe funeste are această concepție, ne arată în mod luminos felul, cum a fost guvernat Regatul vechiu și felul, cum este guvernată România-Mare. *Arta aceasta de guvernare nu are puncte de sprijin, nu le poate avea, pentru-că aceste puncte de sprijin i-le poate da numai știința politicii, la noi desconsiderată.*

Iată pentru-ce la noi nu se face deosebire între regimul constituțional și sistemul de guvernare constituțional; între regimul parlamentar și sistemul de guvernare parlamentar; între constituționalism și democrație, între sistemul de guvernare constituțional și sistemul de guvernare personal; între guvernământ local și descentralizare administrativă; între constituționalism și birocratie și multe alte principii de bază ale organizațiilor: moderne politice și administrative.

(Va urma).